

עבודת השבת

בראת "ויקהל"

לא רק שאינה גורמת הפסד חלילה, אלא "היא מקור הברכה", ושומרי השבת רואים ברכה מרבה בכל מעשי ידיהם. ואל יחשב האדם שיגרום לו איזה שהוא נזק אם ישבת ממלאכה בשבת. יש אדם הרואה את חברו עובד בשבת ולכאורה "שכרו הרבה מאוד", אולם זה רק למראית עין! בין שכל מה שנקצב לאדם לקבל יקבל, ולא יועיל לו כלל אם יעבד בשבת אף לכאורה אם יראה ממון רב מכך. יש להקב"ה דרכים להחסיר ממון זה בדרך שונות ומגוונות - מס הכנסה, רפואה ושאר הוצאות מותרות... האדם צריך להאמין שאכן כך הם פני הדברים!

בספר "הכל לאדון הכל" מספר בתו של הרב יעקב-יוסף הרמן זצ"ל, מחלוצי עולם התורה בארה"ב, על דבקתו של אביו בקיים המצוות ובשמירת השבת: אבא ואמא יצאו למסעם לארץ ישראל בקיץ תרצ"ט. הם היו אמורים לעגן בנמל חיפה ביום רביעי. בהתאם נעשו סדורים עבורם לשהות מספר ימים בבית הרב אלפא ורעיתו בחיפה. בהיותם בלב ים, קבל רב החובל הוראות להפליג בנתיב עוקף מחשש שמא מקשו מימי הים התיכון, מפאת המלחמה העומדת בפתח. במקום להגיע ביום רביעי במתכנן, עגנה האנייה בנמל ביום ששי, שעה אחת לפני השקיעה. שעות אחדות קדם לכן פוצה מלחמת העולם השנייה עם פלישת גרמניה לפולין. מגבידי-קול האיצי בנוסעים לעזב מיד את האנייה. כל המטענים פקדו על הרציף והנוסעים אחראים לפנותם במהירות האפשרית. מהומה שלטה בכל. אבא ואמא היו מדאגים ביותר: איך יוכלו לטפל במטענם, כשעליהם לעזב מיד את הנמל, כדי להגיע לביתו של הרב אלפא בעוד מועד לפני כניסת השבת? אבא חפש את המוודה שהכילה את ספר התורה ואת הטלית והתפלין שלו ואמא לקחה רק את תיק היר. הם פלסו דרכם ברחיף ובקשו לראות את הקצין האחראי. קצין אנגלי גבה-קומה האזין להם ברוך של אבא: "מעולם לא חללתי שבת. להגיע לארץ-הקודש ולחלל את השבת כאן לא בא בחשבון!" דמעות שטפו את לחיי של אבא. הקצין ענה בקצור נמרץ: "רבי, פוצה מלחמה. עליך לקחת זאת בחשבון!" "רק חתום על דרכונינו והרשה לנו ללכת. נקח את מטעננו עם צאת השבת!" - בקש אבא. "זה בלתי אפשרי. אנו מפנים את האנייה ומשאירים את החבילות על הרציף. כשעוזבת האנייה, חייב גם הרציף להיות פנוי!" "לא אכפת לי מחפצינו. רק החתם את דרכוננו כדי שנוכל לעזוב!" הקצין הסתכל באבא במבט מוד: "כמה מזודות יש לך?" "ששה עשר ארגזים בתא המטען, ותשע מזודות בתאנו." "האם אתה מבין שברגע שאתה עוזב ישאר מטענך על הרציף מבלי שמישהו יהיה אחראי עליו? על מחר בערב לא ישאר זכר לחפציך! הערבים ישדדו הכל!" - אמר הקצין בהדגשה. "אין לי בררה, השבת כמעט נכנסת. עלינו להגיע העירה בזמן."

"כל העשה בו מלאכה יומת" (ויקהל לה"ב) לכאורה, היה צריך הכתוב לומר "ששת ימים תעשה (ת' בפתח) מלאכה", שהרי האדם הוא העושה את המלאכה ואין המלאכה נעשית מאליה! אולם כבר למדנו חז"ל, שמונותיו של האדם קצובין לו מראש השנה לראש השנה, והאדם בהשתדלותו החיונית יוכל להשיג רק מה שנקצב לו בלבד. ואם יחשב האדם שההצלחות וההשגים תלויים במדת השתדלותו, ויוכל אף לקחת משל חברו, הרי שטועה הוא בכך טעות גדולה. בגלל טעות זו ישנם רבים שעושים השתדלות רבתי מעל למותר, במחשבה שביכולתם ע"כ להשיג יותר ויותר, ועושים זאת על חשבון התפלות, או חלילה עושים השתדלות לא על פי דרך התורה ונכשלים בגלל וכדומה. ואף שלפעמים נראית כביכול השתדלות זו בשבת ויו"ט מועילה עד שעובדים וחושבים שיוסיפו עשר, הרי שכבר הרבה עשו כך וחדלו ע"י שהבינו שאין בכך כל תוספת שכר אלא להפך, נזק והוצאות בלתי צפויות נחתו עליהם.

זוהי כונת הכתוב "ששת ימים תעשה (ת' בצירי) מלאכה" - המלאכה נעשית מאליה, ואנו רק עושים השתדלות של יהודי מאמין, אין השתדלות זו עושה אלא מבצעת מלאכות שיעשו גם בלעדיו, ובדרגה שבה אנו נמצאים יש לה צורך להשתדלות זו עדין. וממילא יכול האדם לנוח בשבת ולא להיות מטורד כלל ועקר, כי בוטח הוא שכל מה שצריך להעשות יעשה, על כן מצוים אנו לשמור את השבת ולשובת בה ממלאכה. שכן בכך מוכיחים אנו שגם בשבתתנו יוכל העולם להמשיך ולהתקיים. אולם מי שלא זכה לכך אין לו מנוחה בשבת, ומנסה הוא לעשות השתדלות אף בשבת. על פי זה אפשר להבין את דברי המשנה האומרת: "כי ממוך הכל ומידך נתנו לך", פרוש הדבר: כשהאדם נותן נדבה או גמ"ח הוא בסה"כ צנור המשמש להעברה, אבל אין הוא נותן משלו כלום, כי "זהו הארץ ומלואה" ויכול שלו, כך הדבר לגבי אלו שמענגים את השבת אין הם מענגים משל עצמם אלא משל הבורא ועל כן נאמר: "שבת שבתון לה". יתרה מכך, השבת

17:32	כניסת השבת
18:29	צאת השבת
17:55	שקיעה
19:07	ר. תם
5:47	הנץ

הפסרה: "בן אדם בית ישראל"

לאופטימיות זו שלו אך בכל זאת הצטרפו אליו. משקרב לאזור המזרח, נשמע קול במבטא אנגלי: "מי הולך שם?" אבא קרא: "מישהו מנוסעי האניה שעננה אתמול בשעות אחר-הצהרים המאוחרות." אמר האנגלי קרב אליהם: "מה שמד?" "יעקב י. הרמן." השיב הרב. "אכן, אכן, הגיע הזמן שתופיע כאן הבטח לי שברגע שתשקע השמש תבוא. אחרת בכמה שעות. מפקדי הקצין אים עלי לברות את ראשי אם יחסר משהו מחפציה. הואל נא לברך אם הכל בסדר. וחתום על נירות אלה. בבקשה, סלק הכל מכאן במהירות האפשרית. אני תשוש לגמרי..."

מכאן המסקנה ברורה, שהשומר שבת לא ינזק במאומה ולעמדתם אותם אנשים המשתכרים בשבת וחושבים לעצמם "הנה הוספנו ממון", על כך עונה ה"חפץ חיים": משל למה הדבר דומה? לאותו שוטה שדמה ברב טפשותו כי אם יוסיף עוד ברו למחס יוכל להוציא ממנו יותר מים, ולא העלה על דעתו כלל שעל ידי זה לא זו בלבד שאין הברו הנוסף מוסיף מים למחס אלא אף המים הנמצאים בו יכלו במהרה. כך אותו יהודי הראוי לקבל שפע מהקב"ה אם ישתכר בשבת אותה מנה הקצובה לו תשפך בדבור אחד וגם בשבע צנורות. (אור דניאל)

פינת ההלכות
"דיני ערב ראש חודש" (סימן תיז)
 ע"פ ילקוט יוסף
 ברכ' ה.

ט. אפילו מי שדרכו להתענות בכל ערב ראש חודש נכון לקבל התענית בכל פעם במנחה ביום שקדם ערב ראש חודש, וכל שכן מי שאין דרכו להתענות בכל ערב ראש חודש שצריך לקבל את התענית מראש. [ילקוט יוסף שבת ברכ' ה' עמוד רנז].

י. אף מי שאינו מתענה בערב ראש חודש מכל מקום יראה להרהר בתשובה ביום זה, ולתקן את אשר עות בכל החדש, מאחר שהוא יום האחרון של החדש, כמו ערב ראש השנה שהוא יום האחרון של השנה. ואז בודאי יהיה לו יום ראש חודש זמן כפירה לכל תולדותיו.

יא. יש נוהגים לעלות לקברי צדיקים בכל ערב ראש חודש, ותלמידי חכמים ובני ישיבות אין להם להרבות בזה ולהבטל מלמודם כדי להתפלל בקברות צדיקים, שאין לה דבר גדול יותר מלמוד תורה. [שם. וילקוט יוסף על הלכות אבלות, מהדורת תשס"ד. ויביע אומר חלק ד' חלק ארץ חיים סימן לה סק"ז].

יב. חסידים ואנשי מעשה נוהגים לעשות התרת נדרים בכל ערב ראש חודש, ומנהג טוב הוא. [ילקוט יוסף שבת ברכ' ה' רנח].

אנא, אנא, רק החתם את דרכונינו והנח לנו ללכת! קול של אבא עולה נואשות. הקצין, בהשתאות, קרא לקצין אנגלי אחר: "החתם את דרכוניהם והרשה להם לקחת. הרב הזה מוכן לאבד את כל חפציו, ובלבד שיגיע העירה עם כניסת השבת שלהם." הקצין השני הביט באבא בתדהמה, כשהחתים את דרכוניהם ואשר את נירותיהם. אבא, אוהו במוודה שהכילה את ספר התורה, ואמא, מחזיקה בתיקה, השיגו מונית והגיעו לבית הרב אלפא בדיוק בזמן כדי להדליק נרות שבת.

במשך כל השבת היתה רוחו של אבא מרוממת. שוב ושוב אמר לאמא: "ה' עושה כל דבר למעני. מה אוכל אני אי פעם לעשות עבורו? סוף סוף נפלה לידי הזכות לקים את מצוות "ובכל מאוהד" ולקדש את שמו!" לאמא היה קשה להשתתף בהתרוממות הרוח הזו במלואה. היא היתה תשושה פיזית ובודדה נפשית. העננועים אל ילדיה העיקרי על לבה ועל מוחה. אבדן כל רכושה. בנוסף על כך, היה גלולה קשה לבלעיה. אך היא לא התלוננה. במוצאי שבת, עם תם שבועים ושתים דקות לאחר השקיעה, ולאחר שאבא הבדיל, אמר לו הרב אלפא: "הבה נלך למל. יתכן שעדין נמצא שם כמה מארגיזי." אבא ואמא לא היו שתפים

סיפור בהמשכים
"למה למה" חלק א.

דברי הרבי הפתיעו את הבחור הצעיר. בלבו צפה לתשובה אחרת לגמרי, וכך חשבו גם בני משפחתו, אך עם עצתו של הרבי אין מתווכחים. פרץ חן היה נין ונכד למשפחת רבנים מכבדת וידועה בין חסידי חב"ד. הוא התגורר בקרבת העיר הומיל שברוסיה. בהגיעו לגיל גיוס נדרש להתגייס לצבא הרוסי. שני אחיו הגדולים למדו אז בישיבת "תומכי-תמימים" המפרסמת, ואף קבלו פטור מהגיוס. לעצמתם, הוא נאלץ להשאר בבית ולסייע לאביו בעל הפרנסה. גיוס של יהודים שומרי תורה ומצוות לצבא הרוסי היה דבר קשה ביותר. מחנות הצבא לא ספקו תנאים מינימליים בעבור יהודי המבקש לשמר על ארצות דתו. גם חייו של חלל יהודי לא נחשבו בעיני המפקדים, ולא אחת נשלחו יהודים למשימות מסכנות והרפתקניות. לכן השתדלו היהודים לעשות הכל כדי לקבל פטור מהשרות הצבאי. בני משפחתו של פרץ היו סבורים כי לא כדאי להתיצב בלשפת הגיוס בעיר הגדולה הומיל, אלא הספויים להשתחרר גדולים יותר בעיר מרחקת יותר. בהומיל נערכות בדיקות קפדניות ביותר, והמפקדים והרופאים מקשיחים את עצמותיהם בכל נסיון לקבל פטור מהשרות. אולם המשפחה החליטה כי פרץ יסע לליובאוויטש, מנחם ל"יחידות" אל הרבי הרש"ב (רבי שלום-דובער), וישאל באיזו עיר כדאי להתיצב. הרבי קרא את הפתק של פרץ, שבו שטח את כל הנומקים מדוע לא כדאי להתיצב בעיר הומיל, ונענה: "לדעתי כדאי שתלך ללשכה בעיר הומיל, וה' יהיה בעזריך!". הבחור יצא מפתע מחדר הרבי ומהר לחזר לביתו. אחרים מבני המשפחה התקשו לקבל את הדברים, ועדין גרסו כי מוטב יעשה אם ילך למקום אחר. לפרץ עצמו לא היה כל ספק. הוא בטח בדברי-קדשו של הרבי, וכבר החל להתכונן לקראת ההתיצבות. מכיון שמועד ההתיצבות נקבע ליום השבת, יצר קשר עם מר רחוק, יהודי מפולין שהתגורר בעיר הומיל, ובקש להתארח אצלו באותם ימים. עד מהרה התקבלה תשובתו החיובית, ופרץ יצא לדרך. יום השבת הגיע. פרץ השכים קום. הוא תכנן להתפלל מקדם, כדי לגשת מיד ללשכת הגיוס, אולם מאחרו עצר בו. "לאן אתה ממנה? הלא שבת היום! שבת היא יום מנוחה ואין ממנהרם בה. הבה נלך לבית-הכנסת להתפלל, אחר-כך נאכל סעודת שבת, ולאחר מכן אצמד עמך ללשכה", אמר. מפני כבודו של המארח, אך בחשש כבד, קבל פרץ את דבריו, והלך עמו לבית-הכנסת. לאחר מכן, כאשר ישבו לסעודת השבת, היה פרץ מכוון ומתוח מפני הצפוי לו אם יאחר. מעמד לגיוס שלא התיצב בזמן היה צפוי לענש חמור. לעצמתו, בעל-הבית היה רגוע ביותר. **ההמשך ב'ה בשבוע הבא!**

עלון זה לעילוי נשמת!

ברוך עובדיה בן שרה	יגאל יוכפד בן שושנה
שרה בת סלמה	שלום בן משה
אסתר בת חנה	שלום בן אברהם
ציון עובדיה בן רחל	יחזקאל אליהו בן סמרה
נעמי לקס בת אסתר	יעקב לקס בן אסתר
רחל עובדיה בת אסתר	רבקה בת כאוגו וחנניה
שלמה בת אליהו ושרה	אברהם דמתי בן אסתר
דוד שורמון בן חוה	יוסף צברי בן אהרון

ת. נ. צ. ב. ה.

עורך ומגיש: שלום ע.

המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית:
 יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat.asef@gmail.com
 כמו כן ניתן להוריד את העלון באתר "לדעת" ו"דרשו" ועוד...